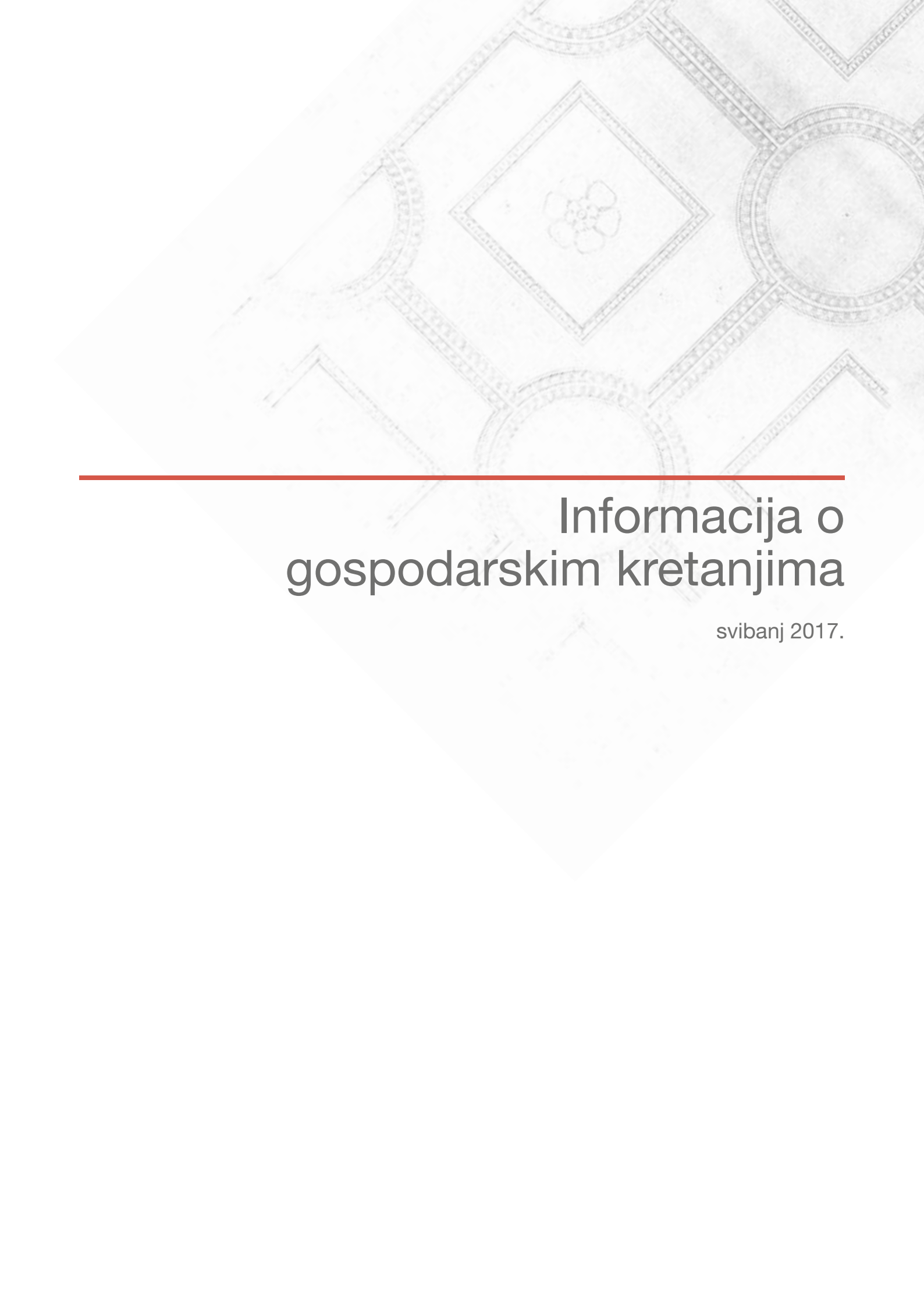

Informacija o gospodarskim kretanjima

svibanj 2017.

Sažetak

Početak 2017. obilježio je nastavak gospodarskog rasta koji je bio podjednakog intenziteta kao krajem prošle godine. U prva tri mjeseca tekuće godine dodatno je smanjena stopa nezaposlenosti, a porasle su zaposlenost i bruto plaće u odnosu na prethodno tromjesečje. U ožujku su se potrošačke cijene povećale na mjesečnoj razini za 0,3%, ponajviše zbog sezonskog rasta cijena odjeće i obuće, dok se na godišnjoj razini inflacija usporila, čemu su najviše pridonijele cijene energije i neprerađenih prehrambenih proizvoda. HNB je nastavio provoditi ekspanzivnu monetarnu politiku uz održavanje stabilnosti tečaja kune prema euru, pri čemu se likvidnost domaćega financijskog sustava u travnju zadržala na visokoj razini. Neto inozemni dug tijekom prva dva mjeseca 2017. blago se povećao. Izvješće o prekomjernom proračunskom manjku potvrdilo je snažnu fiskalnu konsolidaciju ostvarenu u 2016. godini, a prema dostupnim podacima povoljna su se fiskalna ostvarenja nastavila i na početku 2017.

Model brze procjene BDP-a pokazuje da se realna gospodarska aktivnost u prvom tromjesečju 2017. povećala u odnosu na prethodna tri mjeseca za 0,6%, što je gotovo istovjetno rastu ostvarenom krajem 2016. godine.¹ Pritom je početak godine obilježio snažan pad industrijske proizvodnje na tromjesečnoj razini (za 4,0%), s obzirom na to da povećanje proizvodnje u ožujku nije bilo dovoljno snažno kako bi nadoknadilo smanjenje ostvareno tijekom prva dva mjeseca. U razdoblju od siječnja do ožujka došlo je do pada proizvodnje u svim glavnim industrijskim grupacijama osim intermedijarnih proizvoda (slike 3. i 4.). S druge strane, u siječnju i veljači građevinska aktivnost bila je za 1,3% veća u usporedbi s prosjekom za posljednje tromjesečje 2016. (slike 5. i 6.). U prvom se tromjesečju tekuće godine nastavio i trend rasta realnog prometa od trgovine na malo koji je primjetan još od početka 2014. godine, pri čemu je, na tromjesečnoj razini, ostvaren rast od 1,5% (Slika 7.).

Rezultati Ankete o pouzdanju potrošača iz travnja 2017. upućuju na zamjetno pogoršanje očekivanja kućanstava (indeks pouzdanja potrošača spustio se na razinu zabilježenu sredinom 2016.). Pogoršanje potrošačkog optimizma ponajprije je posljedica nepovoljnijih očekivanja kućanstava glede ekonomske i financijske situacije u idućih godinu dana, što je vjerojatno odraz bojazni povezane s financijskim problemima u koncernu Agrokor. Kada je riječ o poslovnom optimizmu, podaci iz Ankete o očekivanjima poslovnih subjekata pokazuju kako se u travnju ove godine nastavio uzlazni trend pouzdanja u građevinarstvu koji je primjetljiv još od početka 2014., a vidljiv je i nastavak rasta optimizma u industriji. Očekivanja u trgovini nisu se značajnije promijenila u odnosu na sam početak godine, ali se optimizam u djelatnostima usluga nastavio blago pogoršavati (Slika 8.).

Povoljna kretanja na tržištu rada koja su obilježila 2016. godinu nastavila su se i u prva tri mjeseca 2017. Broj zaposlenih na tromjesečnoj je razini rastao sličnom dinamikom kao i na kraju prethodne godine te je bio za gotovo 2% veći u odnosu na isto razdoblje 2016. Pritom je vidljivo ubrzanje rasta broja zaposlenih u djelatnostima industrije i građevinarstva (Slika 14.). Broj nezaposlenih nastavio se smanjivati poglavito zrcaleći odljeve na temelju zasnivanja radnog odnosa. Time se registrirana stopa nezaposlenosti (sezonski prilagođena) u ožujku spustila na 13,2%, što je razina koja je posljednji put ostvarena u 2008., odnosno zadnjoj godini prije početka krize (Slika 15.). Međutim, valja naglasiti kako je razina zaposlenosti ipak bitno niža nego prije krize, pa spomenuto smanjenje stope nezaposlenosti odražava smanjenje radne snage. Kada je riječ o tekucem kretanju plaća, početkom 2017. godine nastavio se rast bruto plaća koji je bio široko rasprostranjen (Slika 16.). Primjetno je tako ubrzanje rasta bruto plaća u građevinarstvu i uslužnim djelatnostima, što se djelomice vjerojatno može povezati s problemom nedostatka potrebne radne snage u pojedinim vrstama zanimanja.

U ožujku su se potrošačke cijene povećale za 0,3% u odnosu na veljaču (Tablica 1.), ponajviše zbog sezonskog rasta cijena odjeće i obuće. Rast cijena ublažilo je znatno pojeftinjenje povrća te energenata (naftnih derivata, krutih goriva i plina). Godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena usporila se s 1,4% u veljači na 1,1% u ožujku, čemu su najviše pridonijele cijene energije i neprerađenih prehrambenih proizvoda (Slika 18.). Pritom se doprinos cijena energije ukupnoj inflaciji smanjio ponajprije zbog nižih cijena naftnih derivata, što odražava pad cijena sirove nafte na svjetskom tržištu (Slika 19.), ali i učinka baznog razdoblja (rast cijena u istom mjesecu prethodne godine). Smanjenje doprinosa cijena neprerađenih prehrambenih proizvoda uglavnom je rezultat zamjetnog usporavanja godišnjeg rasta cijena povrća. S druge se strane temeljna inflacija u ožujku blago ubrzala na 1,4% (s 1,3% u veljači), ponajviše zbog povećanja godišnje stope promjene prerađenih prehrambenih proizvoda (uglavnom mlijeka, ulja i mesa) te potrošnih proizvoda za održavanje kućanstva.

Nakon zamjetljivog jačanja robne razmjene u posljednjem tromjesečju prethodne godine, početak 2017. obilježio je blagi rast robnog izvoza i pad uvoza. Ukupan robni izvoz u siječnju i veljači povećao se za 0,8% u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja, a glavni činitelj bio je izvoz suženog agregata, koji isključuje brodove i naftu (Slika 10.). Pritom je najveći doprinos njegovu rastu (7,2%) dao snažniji izvoz električne energije i kemijskih proizvoda, među kojima se posebice ističe izvoz medicinskih i farmaceutskih proizvoda, koji su djelomice ranije uvezeni radi dorade ili distribucije na treća tržišta. Na smanjenje ukupnoga robnog uvoza u siječnju i veljači za 1,3% u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja utjecao je pad uvoza nafte i naftnih derivata te brodova (Slika 11.). Isključuje li se ti robni odjeci, uvoz suženog agregata nastavio je rasti (1,1%), pri čemu se posebno ističe rast uvoza električne energije, zemnog i industrijskog plina te kapitalne opreme (Slika 12.), dok se nasuprot tome uvoz medicinskih i farmaceutskih proizvoda smanjio nakon snažnog rasta krajem prethodne godine.

Tečaj kune prema euru u travnju je većinom bio stabilan. Krajem spomenutog mjeseca tečaj domaće valute prema euru blago je deprecirao i na kraju je mjeseca iznosio 7,47 EUR/HRK, što je za 0,4% više u odnosu na kraj ožujka (Slika 21.). Kuna je tijekom travnja značajnije oslabjela prema funti sterlinga, dok je s druge strane domaća valuta blago ojačala prema juanu renminbiju i američkom dolaru, što je ponajprije rezultat jačanja eura prema spomenutim valutama na svjetskom deviznom tržištu. Tako je indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune na kraju travnja bio za samo 0,2% viši nego na kraju ožujka (Slika 22.).

Kratkoročne kamatne stope na europskom tržištu novca tijekom travnja su se zadržale u negativnom području, što je bila posljedica ekspanzivne monetarne politike ESB-a i visoke likvidnosti bankovnog sustava europodručja. Tako je na kraju travnja prekonorna kamatna stopa EONIA iznosila -0,35%, a šestomjesečni EURIBOR -0,25% (Slika 24.). Premije za rizik europskih zemalja s tržištima u nastajanju blago su se smanjile u odnosu

1 Za detalje vidi rad D. Kunovca i B. Špalata: Brza procjena BDP-a upotrebom dostupnih mjesečnih indikatora (I-42, lipanj 2014.).

na kraj 2016. godine. Iako je najveći pad zabilježila premija za rizik za Hrvatsku (51 bazni bod), ona je i dalje viša u odnosu na usporedivu zemlju (Slika 25.).

Likvidnost financijskog sustava i na domaćem se tržištu zadržala na visokoj razini, čemu je pridonijela i ekspanzivno usmjerena monetarna politika HNB-a. U odnosu na prva tri mjeseca 2017. godine prosječni višak likvidnosti blago se smanjio te je u travnju iznosio 15,6 mlrd. kuna, dok je prosječna ponderirana kamatna stopa u međubankovnoj trgovini na prekonoćnom tržištu porasla s 0,02% u ožujku na 0,05% u travnju (Slika 54.). Istodobno je kamatna stopa na jednogodišnje kunske trezorske zapise bez valutne klauzule ostala nepromijenjena na razini od 0,45% (Slika 28.).

Kamatne stope banaka na kredite odobrene nefinancijskim društvima i stanovništvu zabilježile su smanjenje u ožujku 2017. (slike 28. i 29.). Pritom su kod sektora poduzeća tome pridonijeli krediti iznad 7,5 mil. kuna (Slika 30.). Ako se promatraju prvi put ugovoreni krediti poduzećima, pad je primjetan kod kamatnih stopa na kredite za obrtna sredstva, za razliku od kunskih kredita za investicije uz valutnu klauzulu, kod kojih je zabilježeno povećanje kamatne stope od početka godine (Slika 31.). Tijekom ožujka snižene su i kamatne stope na prvi put ugovorene kredite stanovništvu (slike 32. i 33.). Kamatne stope na ukupne oročene depozite stanovništva i poduzeća blago su porasle u ožujku, na 0,63% odnosno 0,47%, iako su i dalje na niskim razinama (slike 34. i 35.). Kao rezultat kretanja kamatnih stopa na ukupne nove kredite i depozite, njihova se razlika u ožujku spustila na šest postotnih bodova sa 6,54 u veljači, dok je razlika kamatnih stopa na stanja kredita i depozita ostala gotovo nepromijenjena u odnosu na prethodni mjesec na razini neznatno ispod pet postotnih bodova (Slika 37.).

Monetarna kretanja u ožujku 2017. obilježilo je umjereno povećanje neto inozemne aktive (NIA) te zamjetno smanjenje neto domaće aktive (NDA) monetarnog sustava, što je dovelo do pada ukupnih likvidnih sredstava (M4). Pritom je ostvaren snažan rast neto inozemne aktive HNB-a zbog priljeva sredstava od izdanja inozemne obveznice na devizni depozit države kod središnje banke, dok se neto inozemna aktiva kreditnih institucija smanjila. Povećanje deviznog depozita države ujedno je utjecalo i na pad neto potraživanja monetarnih institucija od središnje države, što je rezultiralo zamjetnim smanjenjem neto domaće aktive. Unatoč mjesečnom padu ukupnih likvidnih sredstava, na godišnjoj razini ostvaren je osjetan rast toga monetarnog agregata (4,2% isključujući utjecaj tečajnih promjena, Slika 49.). U strukturi M4 takvim kretanjima i nadalje najviše pridonosi rast novčane mase (M1), koji je na kraju ožujka dosegao 21,1% (Slika 48.), a posebice depozitnog novca stanovništva i nefinancijskih društava. S druge strane, nastavilo se smanjivanje deviznih depozita na mjesečnoj i godišnjoj razini (Slika 52.).

Plasmani kreditnih institucija domaćim sektorima (osim države) porasli su u ožujku za 0,7% (na osnovi transakcija). Na godišnjoj se razini rast plasmana blago usporio te je na kraju ožujka iznosio 0,8%, dok je krajem 2016. iznosio 1,0% (Slika 40.). Tome je najviše pridonijelo usporavanje rasta plasmana nefinancijskim društvima (na 0,7%), dok kod stanovništva

godišnji rast plasmana nastavlja jačati te je krajem ožujka iznosio 1,4% (slike 41. i 42.). Posebno je bio izražen rast kunskih plasmana stanovništvu (Slika 43.). Nominalno stanje plasmana na kraju ožujka 2017. bilo je za 1,7% manje nego na kraju istog mjeseca prošle godine, što odražava otpis dijela kredita stanovništvu indeksiranih uz švicarski franak, prodaje loših plasmana banaka i jačanje kune prema euru. Što se tiče kreditiranja države, plasmani banaka središnjoj državi krajem ožujka 2017. bili su veći za 3,5% u odnosu na isti mjesec prethodne godine (Slika 46.).

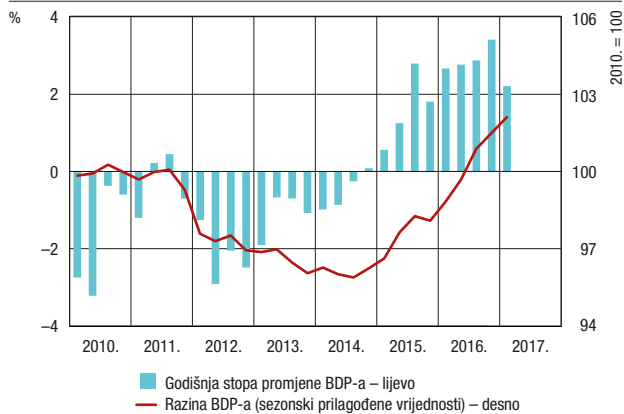
Bruto međunarodne pričuve HNB-a iznosile su krajem travnja 14,4 mlrd. EUR, smanjivši se tijekom mjeseca za 1,7 mlrd. EUR, što je uglavnom bilo rezultat smanjenja deviznog depozita države kod HNB-a u iznosu od 1,1 mlrd. EUR i ugovorenih repozoslova s inozemstvom za 0,4 mlrd. EUR (Slika 56.). Naime, devizni priljev od izdanja inozemne euroobveznice u ožujku iskorišten je za podmirenje obveze po inozemnoj obveznici koja je dospjela krajem travnja. Neto raspoložive pričuve blago su se smanjile tijekom travnja i iznosile 12,1 mlrd. EUR, dok su u odnosu na kraj prethodne godine bile manje za 0,4%.

Nakon stagnacije krajem 2016. neto inozemni dug se tijekom prva dva mjeseca 2017. povećao za 0,5 mlrd. EUR (Slika 60.). Tome su najviše pridonijele poslovne banke koje su, slično kao i u istom razdoblju prethodne godine, povećale svoje neto obveze za 0,3 mlrd. EUR. Osim toga, i nefinancijska su društva pogoršala neto dužničku poziciju za 0,2 mlrd. EUR, i to poglavito prema vlasnički povezanim poduzećima u inozemstvu. Neto financijske pozicije prema inozemstvu središnje države i Hrvatske narodne banke ostale su gotovo nepromijenjene. U istom razdoblju porastao je i ukupan bruto inozemni dug RH (Slika 61.).

Izvrješće o prekomjernom proračunskom manjku i razini duga opće države iz travnja potvrdilo je nastavak snažne fiskalne konsolidacije i u 2016. godini. Manjak opće države iznosio je tako 0,8% BDP-a u 2016., što je za 2,6 postotnih bodova manje u odnosu na 2015. godinu. Pad manjka odražava povoljna ciklička kretanja koja su rezultirala snažnim rastom poreznih prihoda, ali i povećanje ostalih prihoda (nakon korekcije za iskorištena sredstva iz fondova EU-a koja nemaju utjecaj na manjak proračuna), pri čemu je udio ukupnih prihoda u BDP-u porastao s 45,2% u 2015. na 47,6% u 2016. godini. Istodobno je rast većine kategorija rashoda bio ograničen (pa se udio rashoda u BDP-u smanjio za 0,2 postotna boda, na 48,4% BDP-a). Takvo snažno smanjenje fiskalnog manjka, u uvjetima povoljnih gospodarskih i tečajnih kretanja, uzrokovalo je i prvo godišnje smanjenje udjela javnog duga u BDP-u nakon 2007. godine.

Kada je riječ o 2017. godini, prema podacima Ministarstva financija u prva je dva mjeseca na razini središnje države ostvaren manjak od 1,6 mlrd. kuna, u usporedbi s 0,9 mlrd. kuna manjka ostvarenog u istom razdoblju prethodne godine, na što je vjerojatno ponajviše utjecala znatno ranija isplata subvencija iz državnog proračuna. Javni je dug na kraju siječnja 2017. iznosio 286,3 milijarde kuna, što je smanjenje od 2,7 milijarda kuna u odnosu na prethodni mjesec, a koje djelomice zrcali aprecijaciju tečaja kune.

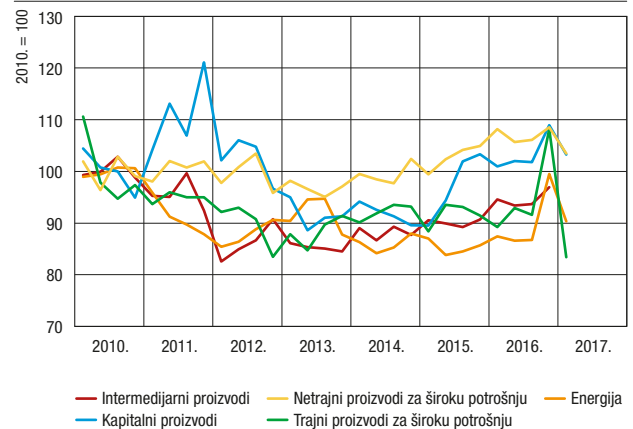
Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2017. odnosi se na Mjesečni pokazatelj realne gospodarske aktivnosti HNB-a, procijenjen na temelju podataka objavljenih do 28. travnja 2017.

Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

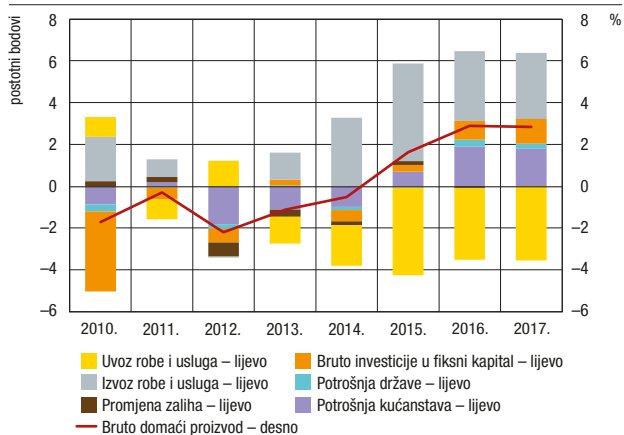
Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama
sezonski prilagođeni indeksi

Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao prosjek mjesečnih podataka.

Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

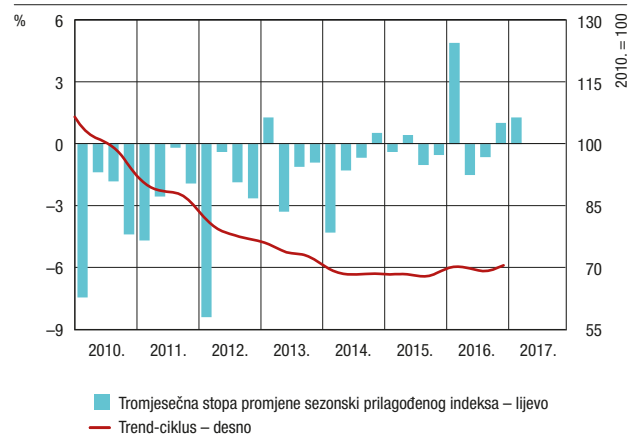
Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

Napomena: Projekcija za 2017. preuzeta je iz službene projekcije HNB-a iz travnja 2017.

Izvor: DZS

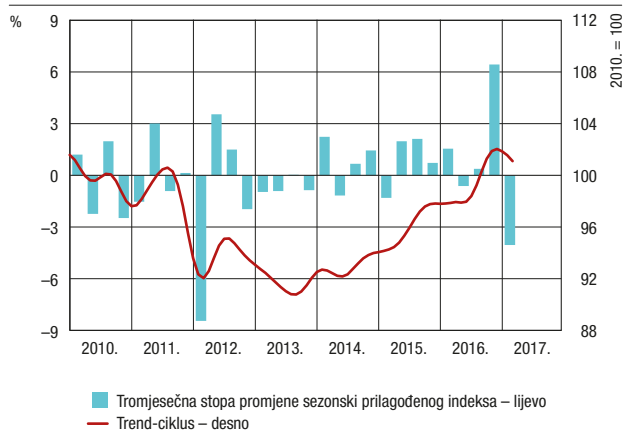
Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

Napomena: Podatak za prvo tromjesečje 2017. odnosi se na siječanj i veljaču.

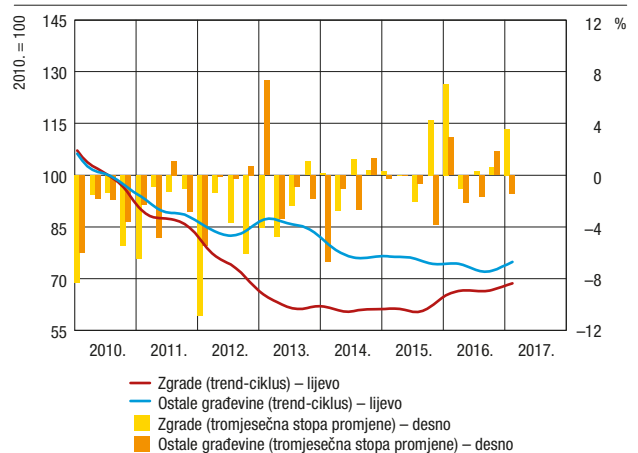
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 3. Industrijska proizvodnja

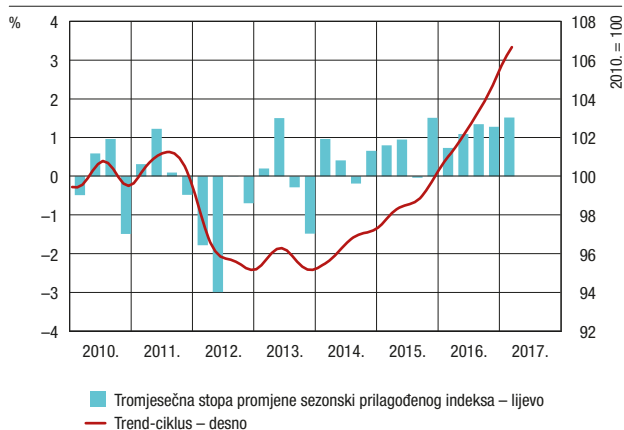
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 6. Zgrade i ostale građevine

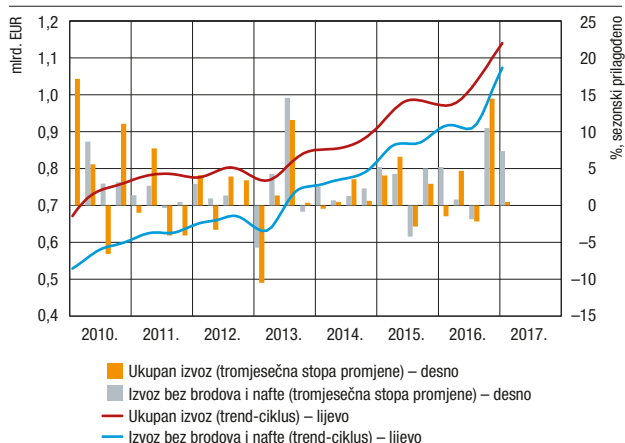
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

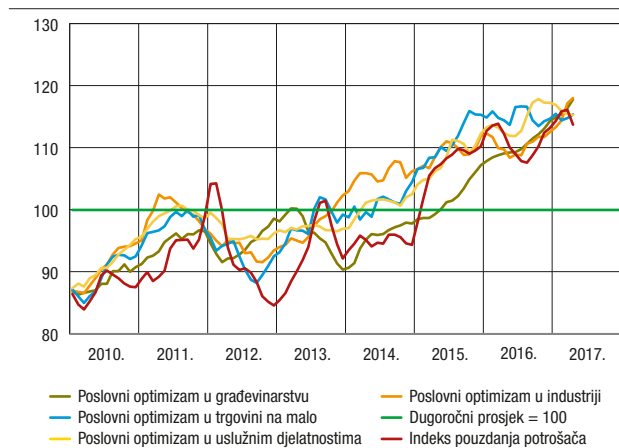
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Robni izvoz (fob)

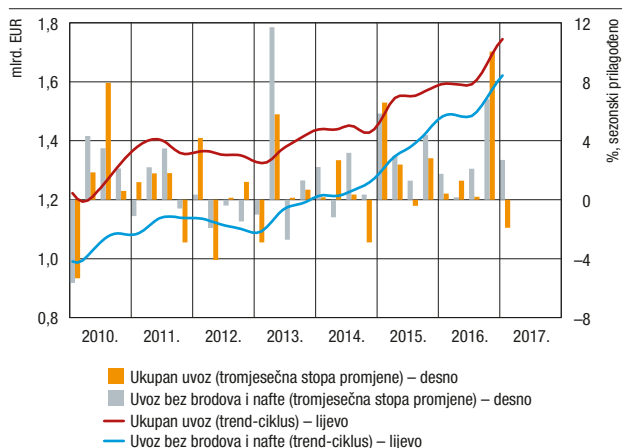
Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2017. odnose se na siječanj.
 Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti, tročlani pomični prosjeci

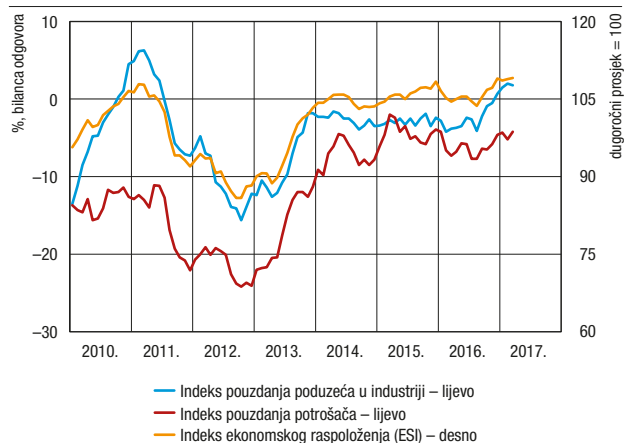
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Robni uvoz (cif)

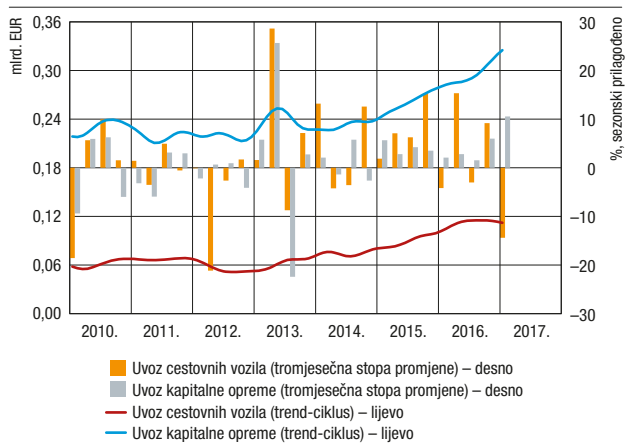
Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2017. odnose se na siječanj.
 Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u sezonski prilagođene serije

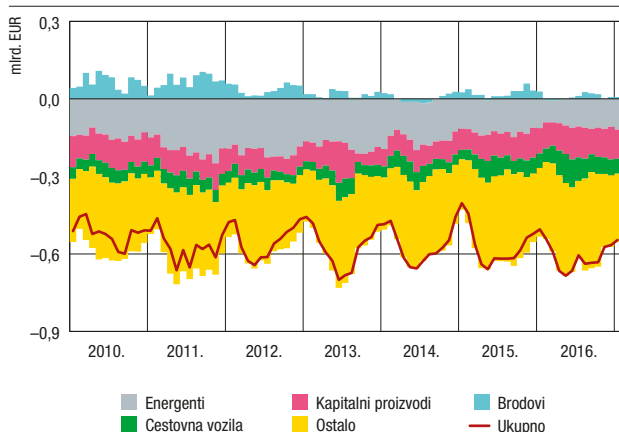
Izvor: Eurostat

Slika 12. Uvoz kapitalne opreme i cestovnih vozila (cif)

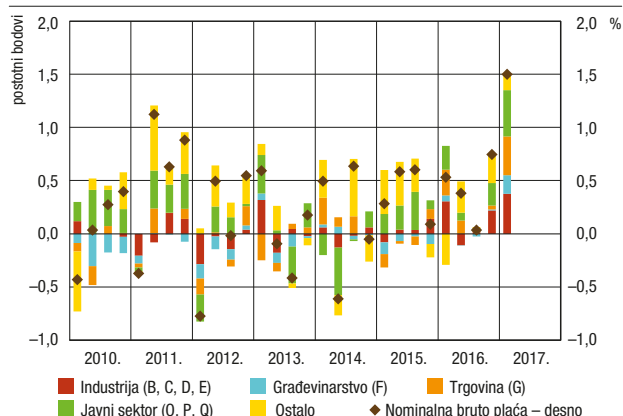
Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2017. odnose se na siječanj.
 Uvoz kapitalne opreme odnosi se na odsejke SMTK-a 71-77.
 Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 13. Saldo robne razmjene
tročani pomični prosjeci mjesečnih podataka

Izvor: DZS

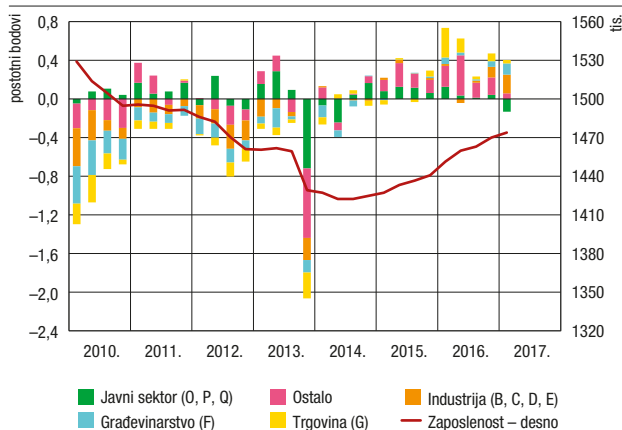
Slika 16. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD.

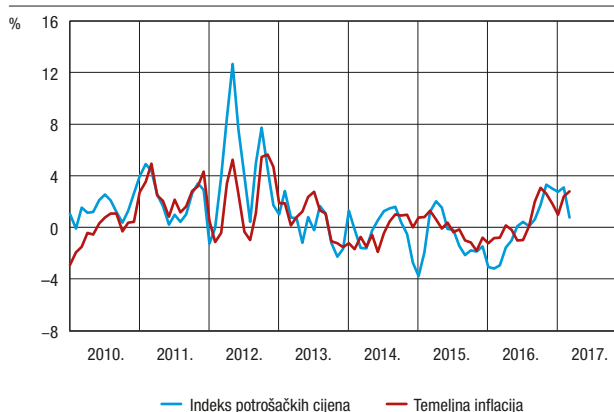
Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 14. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

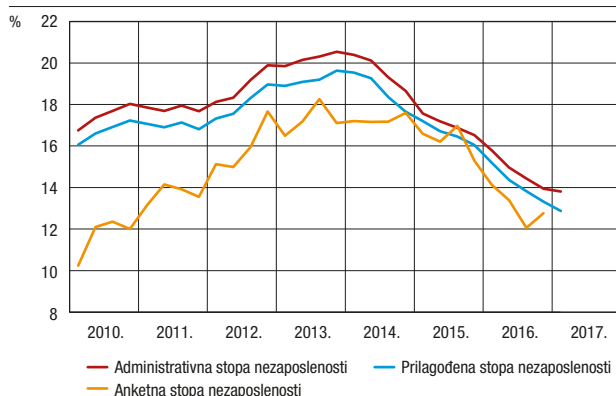
Slika 17. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnog pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

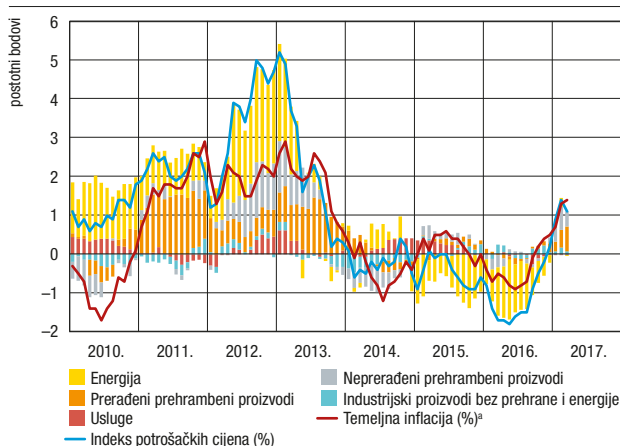
Slika 15. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

Napomena: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. koriste se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a).

Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

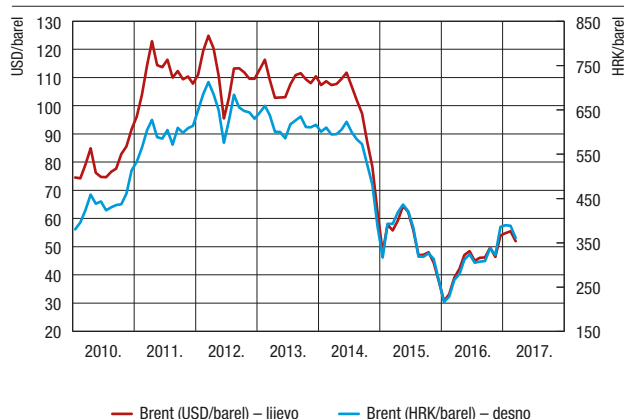
Slika 18. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenata inflaciji potrošačkih cijena

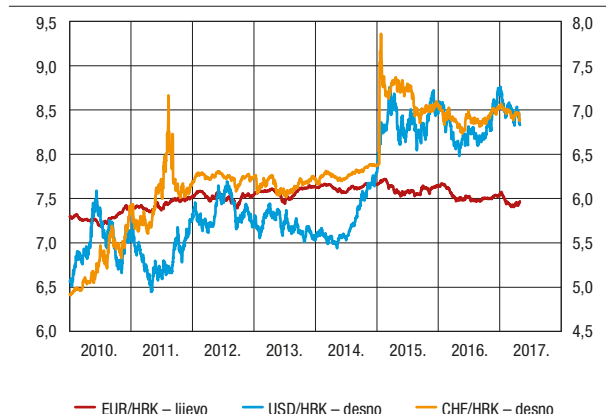
^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 19. Cijene sirove nafte (Brent)

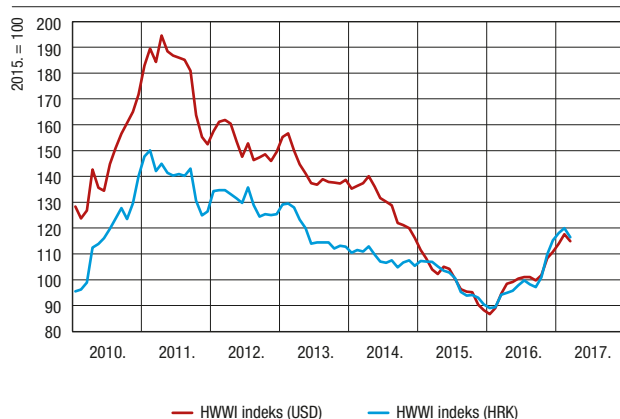

Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

Slika 21. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku
srednji tečaj HNB-a

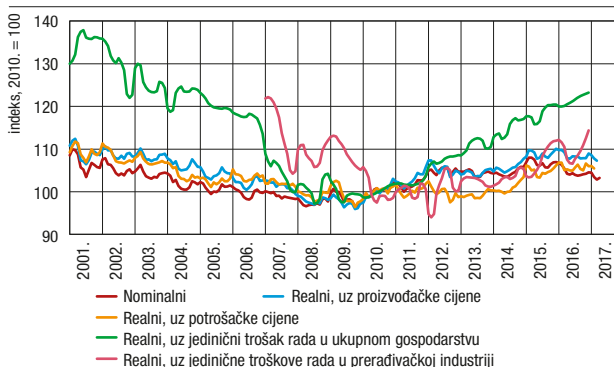
Izvor: HNB

Slika 20. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

Izvori: HWWI; izračun HNB-a

Slika 22. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izražena kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označava efektivnu aprecijaciju kune.

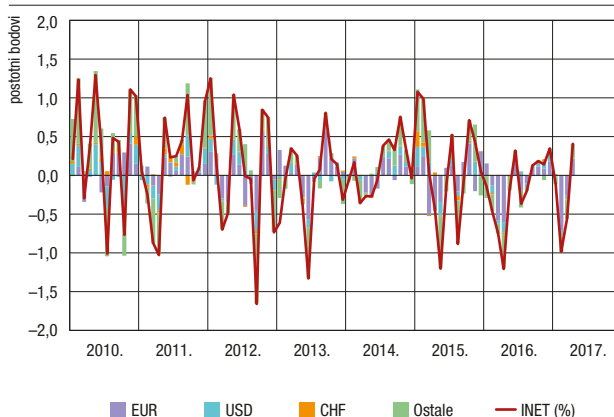
Izvor: HNB

Tablica 1. Cjenovni pokazatelji
godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	II. 17.	III. 17.	III. 16.	III. 17.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	1,4	1,1	0,7	0,3
Energija	1,4	-0,1	0,6	-0,9
Neprerađeni prehrambeni proizvodi	6,3	4,2	-0,5	-2,4
Prerađeni prehrambeni proizvodi	2,0	2,8	-0,7	0,1
Industrijski prehrambeni proizvodi bez energije	0,7	0,3	3,4	3,0
Usluge	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	1,3	1,4	0,8	1,0
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	2,6	1,1	1,1	-0,3
Cijene sirove nafte Brent (USD)	67,2	33,0	17,7	-6,4
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata u USD)	32,1	21,6	6,3	-2,2

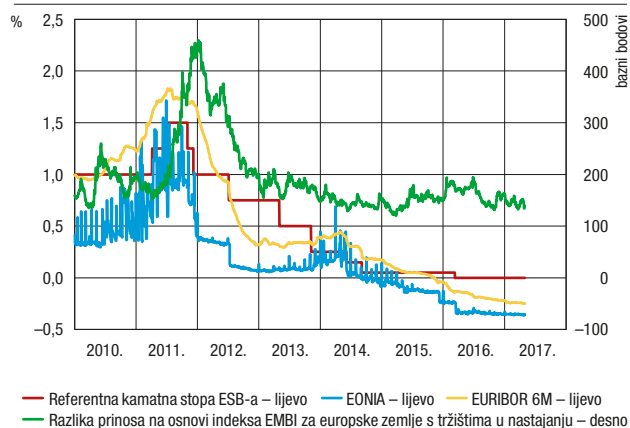
Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

Slika 23. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)^a Negativne vrijednosti označuju doprinos aprecijaciji INET-a.

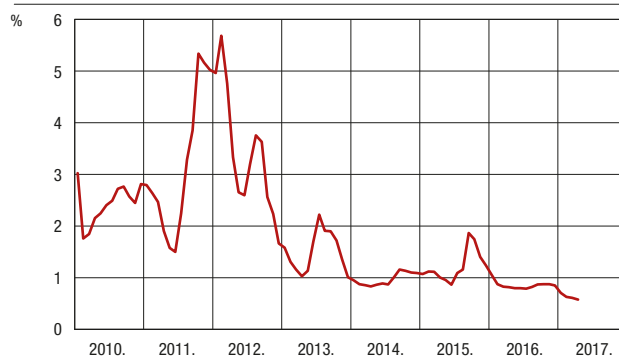
Izvor: HNB

Slika 24. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

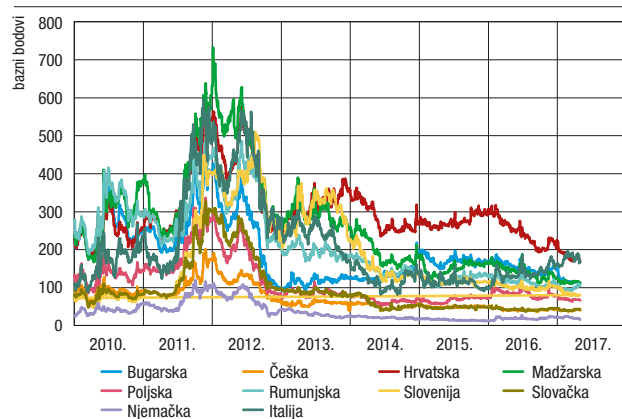
Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

Slika 27. Kamatne stope kotirane na međubankarskom tržištu (ZIBOR 3 mj.)
mjesečni prosjeci jednostavnih dnevnih prosjeka kotacija banaka

Izvor: HNB

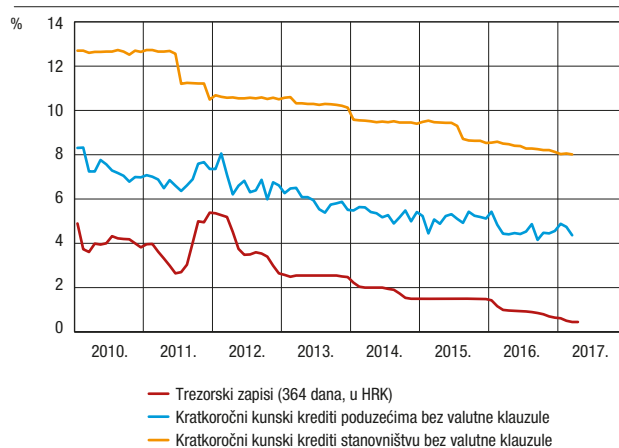
Slika 25. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

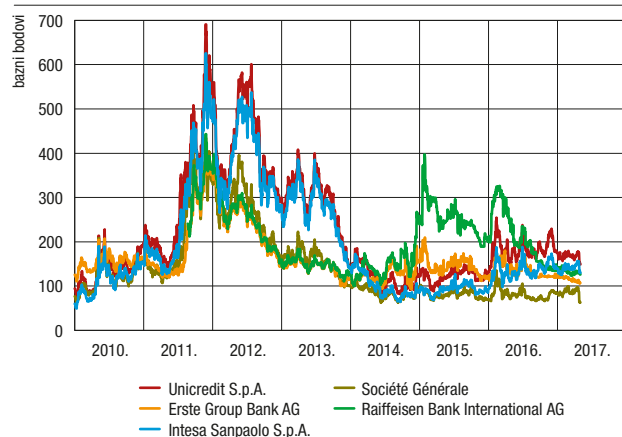
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 28. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

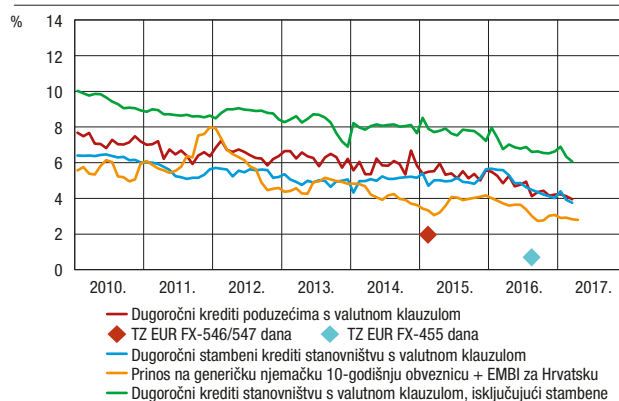
Izvori: MF; HNB

Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

Izvor: S&P Capital IQ

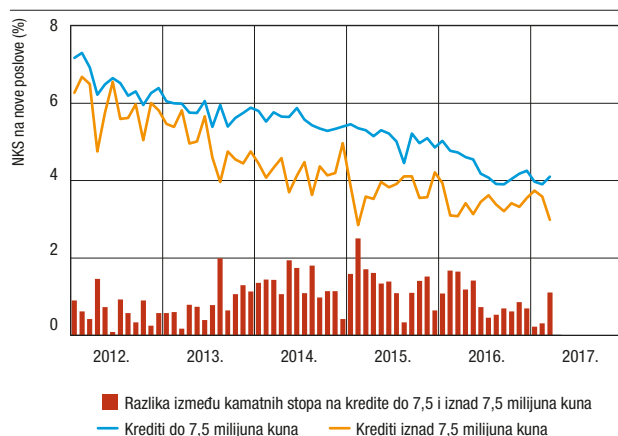
Slika 29. Dugoročni troškovi financiranja u kunama uz valutnu klauzulu i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

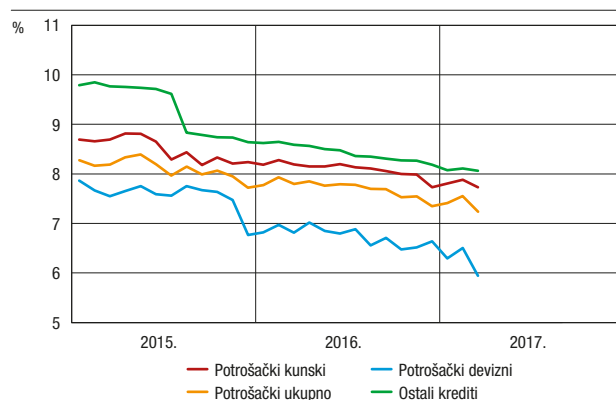
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 30. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

Izvor: HNB

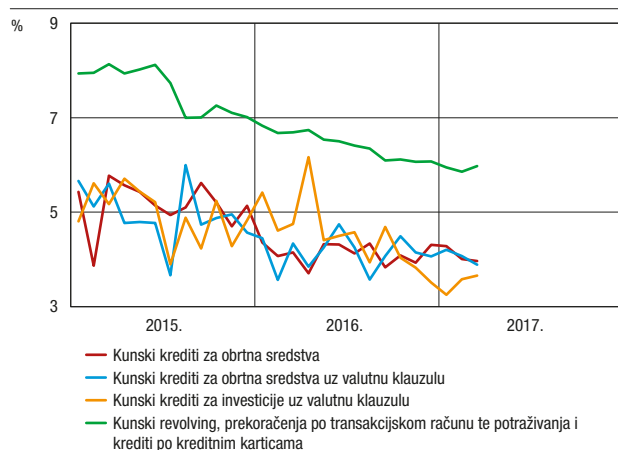
Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnovne kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunski.

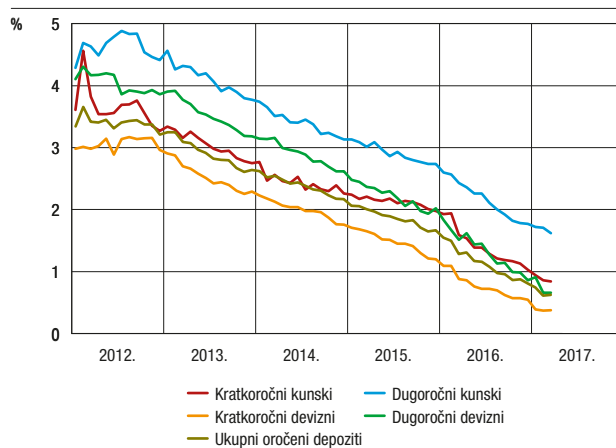
Izvor: HNB

Slika 31. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

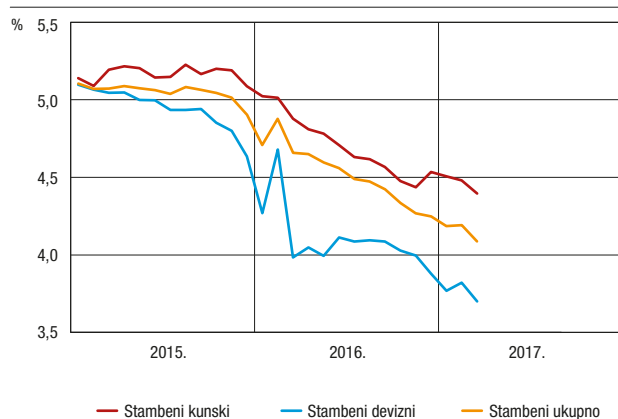
Izvor: HNB

Slika 34. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

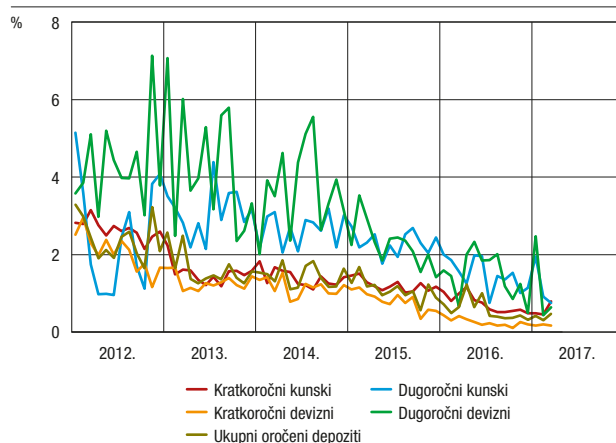
Izvor: HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

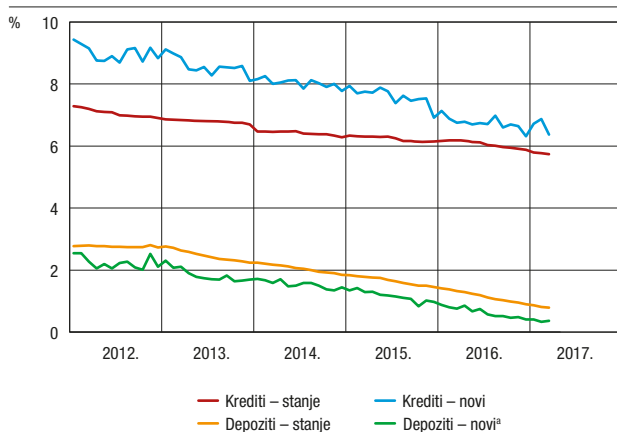
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

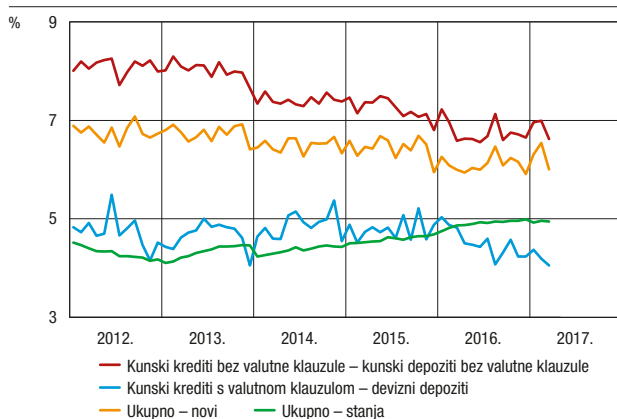
Izvor: HNB

Slika 36. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.
Izvor: HNB

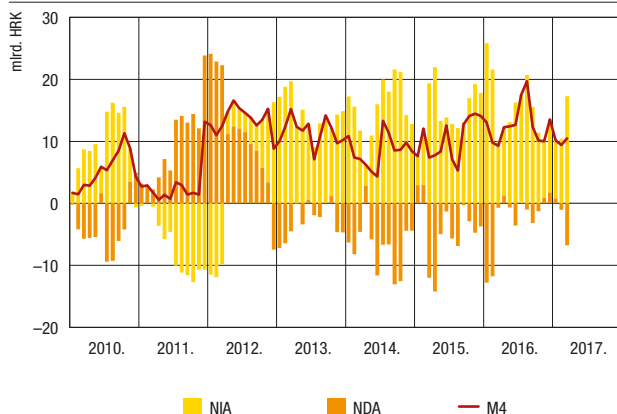
Slika 37. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).

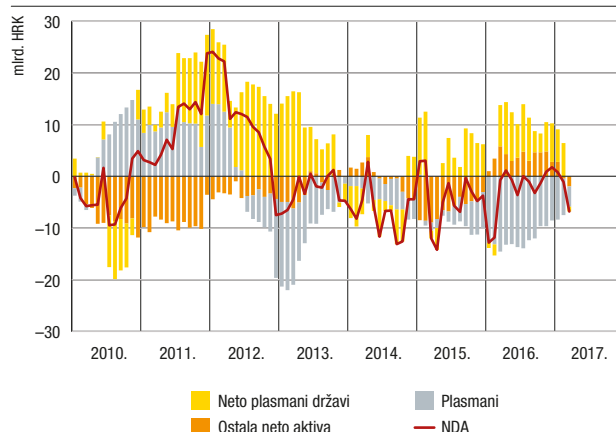
Izvor: HNB

Slika 38. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4) apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

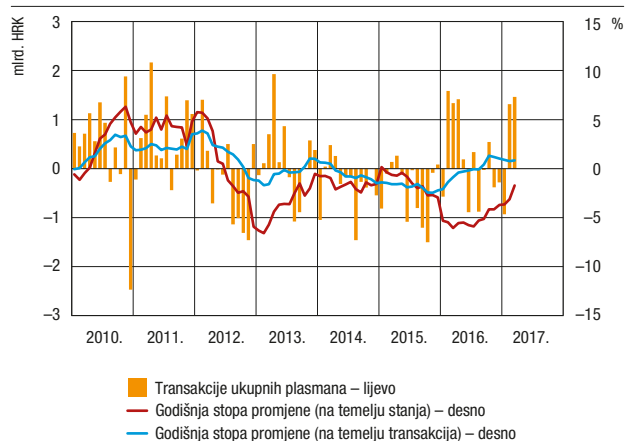
Izvor: HNB

Slika 39. Neto domaća aktiva, struktura apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

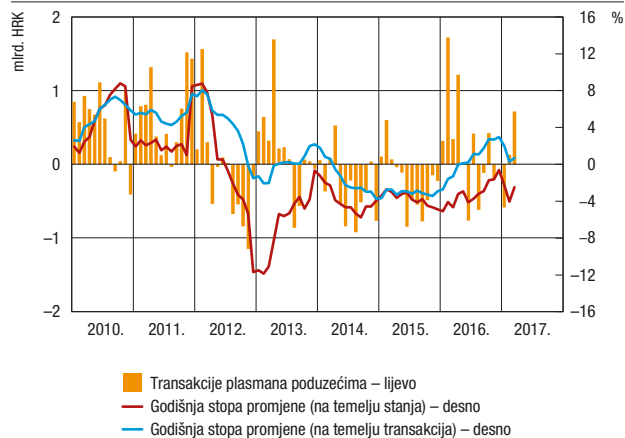
Izvor: HNB

Slika 40. Plasmani

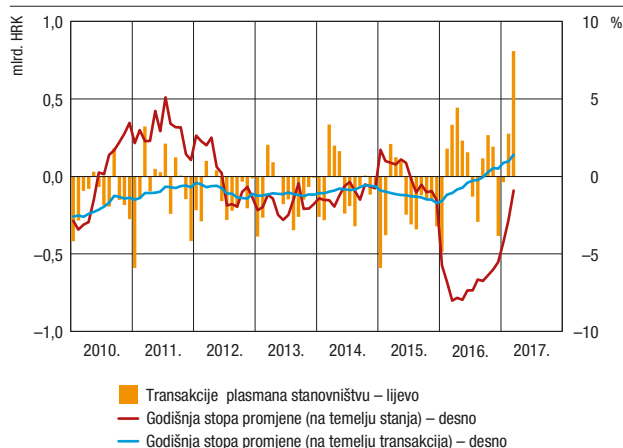
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani poduzećima

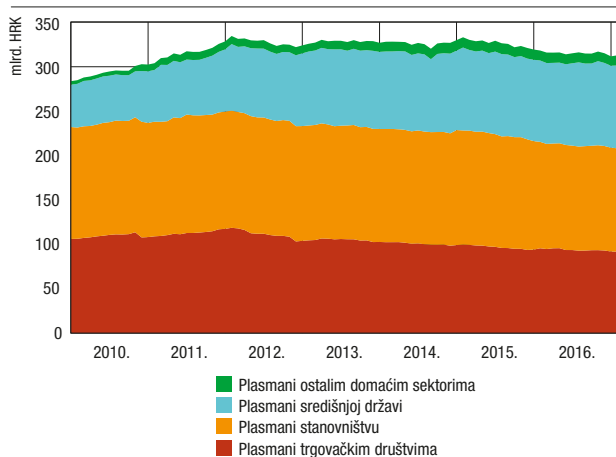
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani stanovništvu

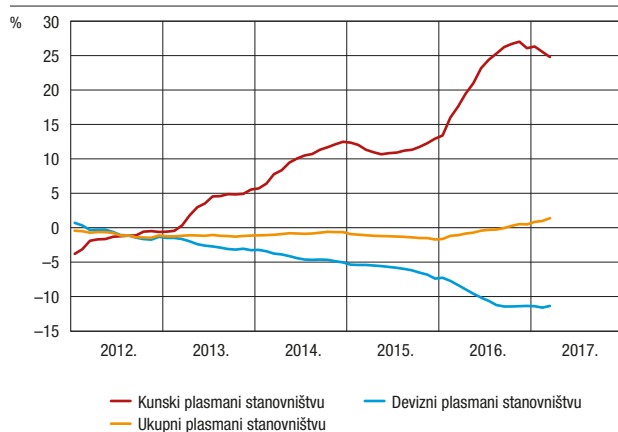
Izvor: HNB

Slika 45. Struktura plasmana kreditnih institucija

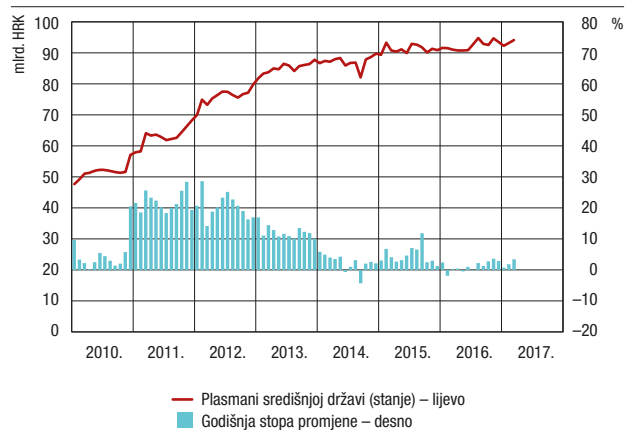
Izvor: HNB

Slika 43. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

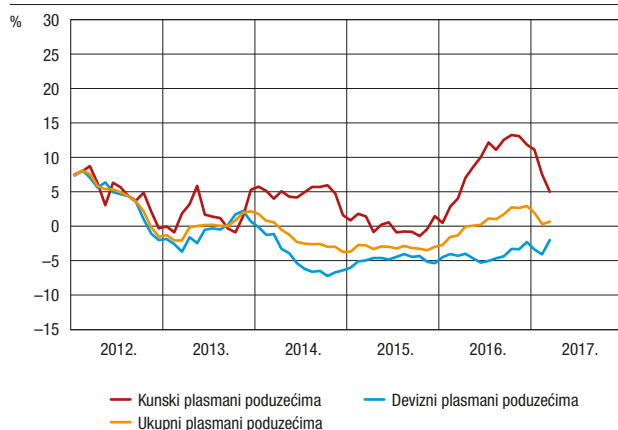
Izvor: HNB

Slika 46. Plasmani kreditnih institucija i novčanih fondova središnjoj državi

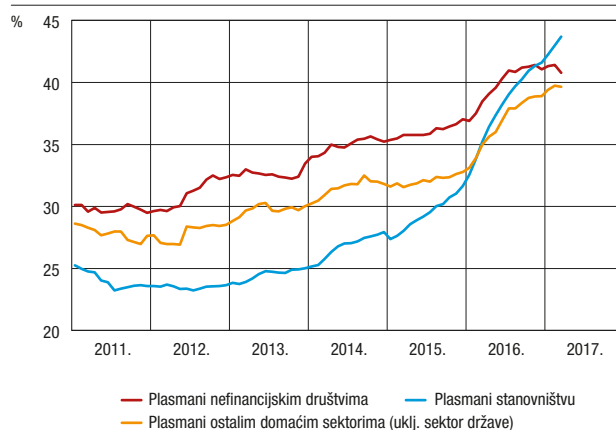
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

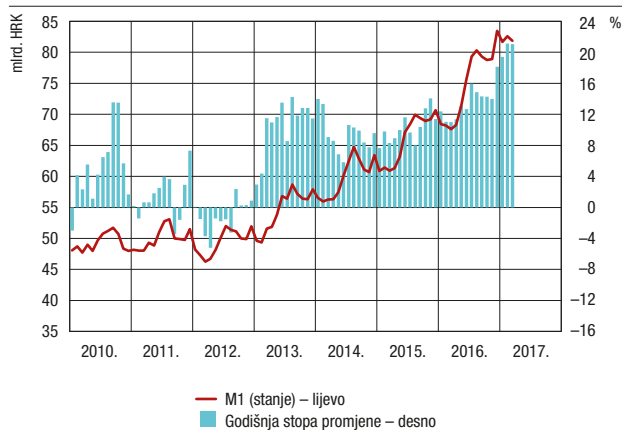
Izvor: HNB

Slika 47. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

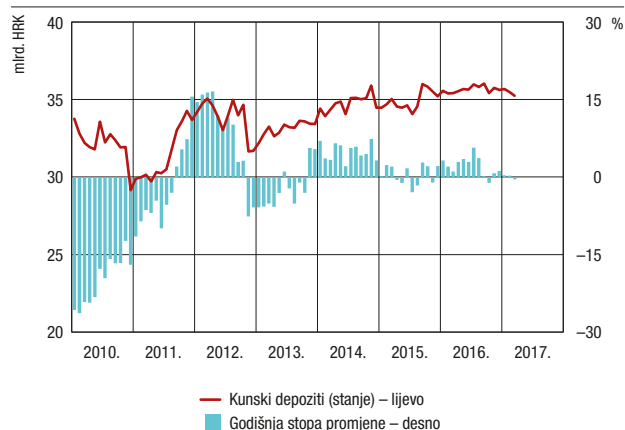
Izvor: HNB

Slika 48. Novčana masa

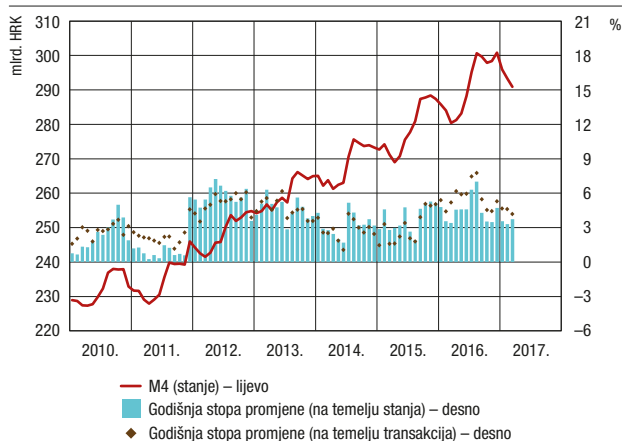
Izvor: HNB

Slika 51. Kunski štedni i oročeni depoziti

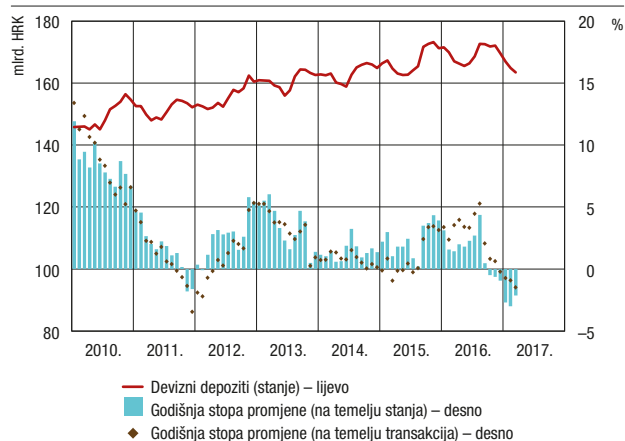
Izvor: HNB

Slika 49. Ukupna likvidna sredstva (M4)

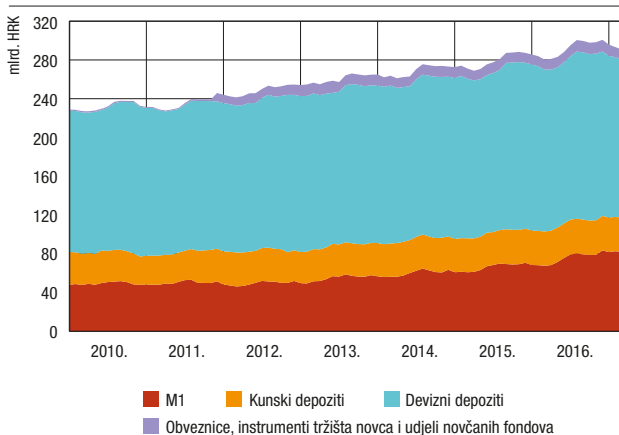
Izvor: HNB

Slika 52. Devizni depoziti

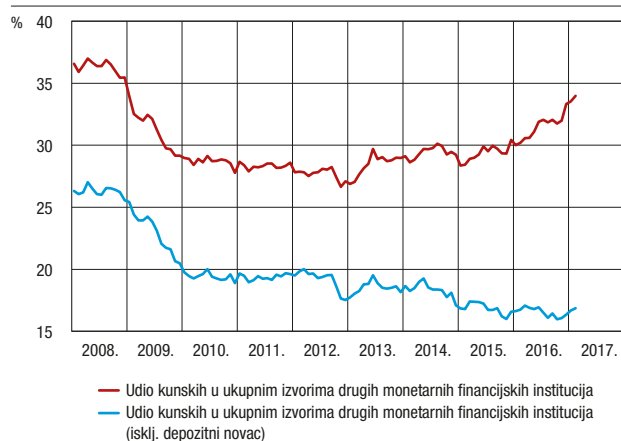
Izvor: HNB

Slika 50. Struktura monetarnog agregata M4

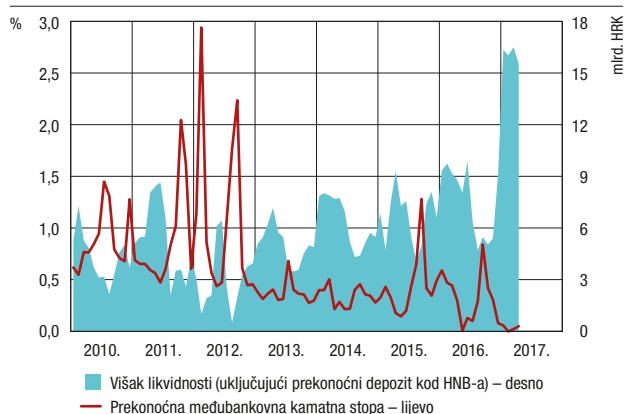
Izvor: HNB

Slika 53. Udio kunskih izvora

Izvor: HNB

Slika 54. Likvidnost banaka i prekonoćna međubankovna kamatna stopa

Napomena: Višak likvidnosti jest razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve.

Izvor: HNB

Tablica 2. Platna bilanca^a

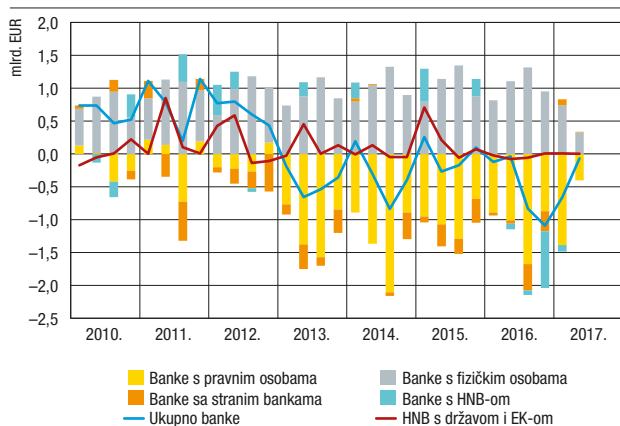
preliminarni podaci, u milijunima eura

	2015.	2016.	Indeksi	
			2015. / 2014.	2016. / 2015.
Tekuće transakcije	2.098,8	1.168,8	236,6	55,7
Kapitalne transakcije	307,7	515,0	437,9	167,4
Financijske transakcije (bez pričuva)	1.113,7	1.419,8	113,2	127,5
Međunarodne pričuve HNB-a	745,3	-264,7	-	-
Neto pogreške i propusti	-547,5	-528,7	108,7	96,6

^a Prema šestom izdanju Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6)

Izvor: HNB

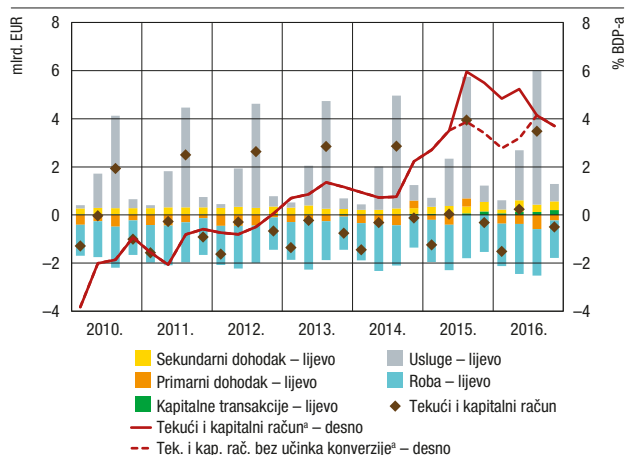
Slika 55. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu. Podaci za drugo tromjesečje 2017. odnose se na travanj.

Izvor: HNB

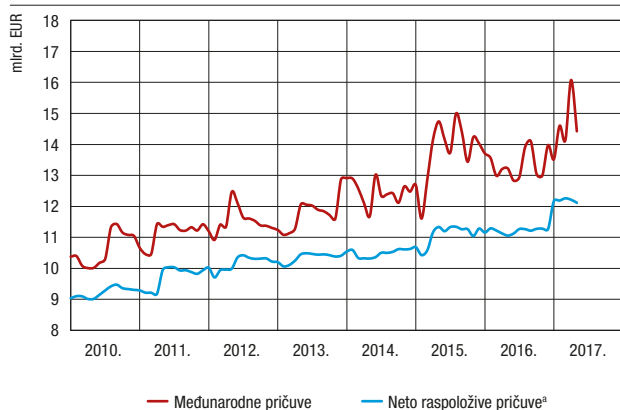
Slika 57. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Izvor: HNB

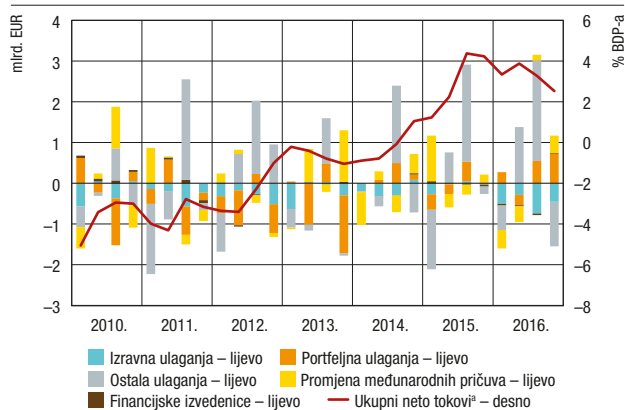
Slika 56. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

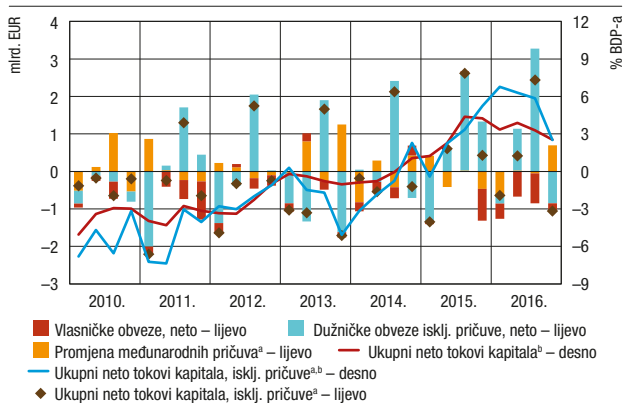
Slika 58. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).

Izvor: HNB

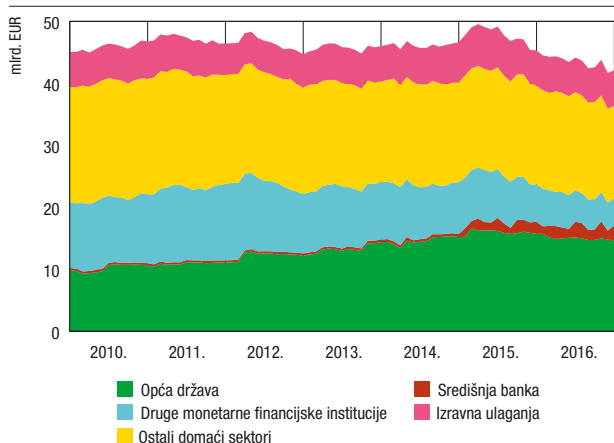
Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu

^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za obveze HNB-a.

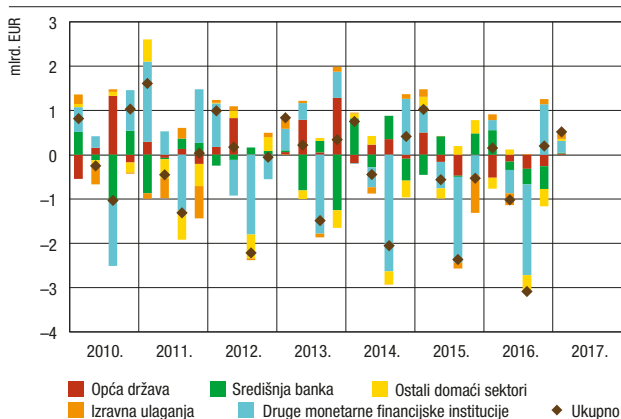
^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

Izvor: HNB

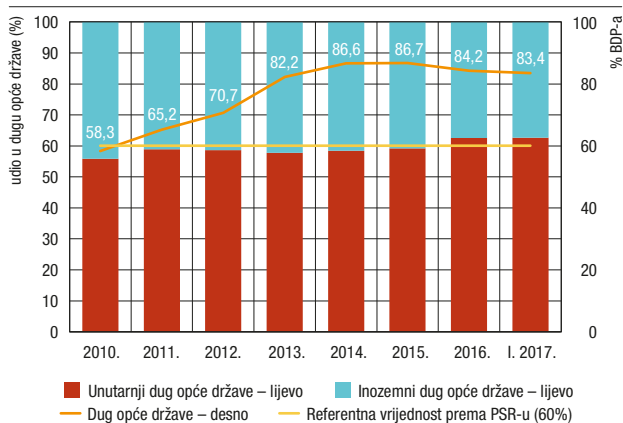
Slika 62. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

Izvor: HNB

Slika 60. Transakcije neto inozemnog duga

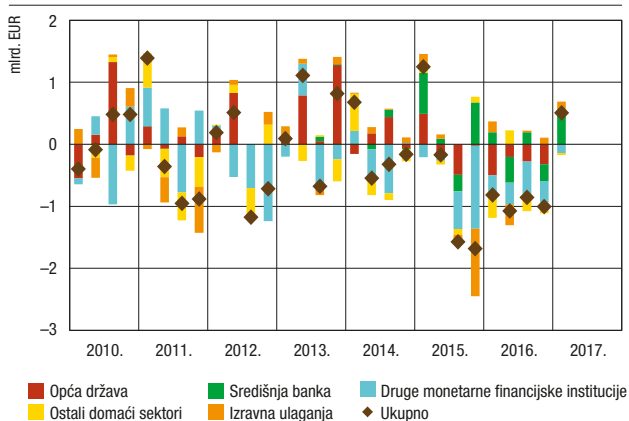
Napomena: Transakcije jesu promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjen za dužnička potraživanja prema inozemstvu. Podaci za prvo tromjesečje 2017. odnose se na siječanj i veljaču.

Izvor: HNB

Slika 63. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Slika 61. Transakcije bruto inozemnog duga

Napomena: Transakcije jesu promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Podaci za prvo tromjesečje 2017. odnose se na siječanj i veljaču.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I. – XII. 2015.	I. – XII. 2016.
Ukupni prihodi	150.891	163.232
Izravni porezi	19.969	21.739
Neizravni porezi	65.482	69.589
Socijalni doprinosi	39.778	40.807
Ostalo	25.662	31.096
Ukupni rashodi	162.237	166.014
Socijalne naknade	55.896	55.942
Subvencije	5.916	5.386
Kamate	11.925	11.162
Naknade zaposlenicima	40.099	41.106
Intermedijarna potrošnja	26.967	27.478
Investicije	10.297	10.913
Ostalo	11.137	14.028
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)	-11.346	-2.783

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države
prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I. – XI. 2015.	I. – XI. 2016.
1. Prihodi	116.719	124.046
2. Prodaja nefinancijske imovine	447	375
3. Rashodi	119.607	121.269
4. Nabava nefinancijske imovine	3.975	3.552
5. Neto zaduživanje (1+2-3-4)	-6.416	-400

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države
u milijunima kuna

	I. 2016.	I. 2017.
Ukupna promjena duga	1.491	-2.733
Promjena unutarnjeg duga	2.106	-1.365
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	851	192
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	1.134	-338
– Krediti	120	-1.219
Promjena inozemnog duga	-614	-1.369
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	94	100
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	-828	-1.090
– Krediti	119	-379
Dodatak:		
Promjena ukupno izdanih jamstava	72	4

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod
BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BZ	– blagajnički zapisi
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
d. n.	– drugdje nespomenuto
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
EMU	– Ekonomska i monetarna unija
engl.	– engleski
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
fik.	– fiksni
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
HAC	– Hrvatske autoceste
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HPB	– Hrvatska poštanska banka
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)
Ina	– Industrija nafte d.d.
ind.	– industrijski
IPC	– indeks potrošačkih cijena
JTR	– jedinični troškovi rada
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
NDA	– neto domaća aktiva
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)
OP	– obvezna pričuva

PDV	– porez na dodanu vrijednost
potr.	– potrošnja
PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
RH	– Republika Hrvatska
SDR	– posebna prava vučenja
SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
tis.	– tisuća
T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutni

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka